

בק, הרב הד"ר ליאו (1873-1956)

(Leo Baeck) רב, הוגה-דעות ומנהיג ציבור. בק נולד בליסה שבחבל פוזנן שבגרמניה לאביו, הרב שמואל בק (1834-1912), למד בסמינריון התיאולוגי היהודי בברסלאו ובבית-המדרש למדעי היהדות בברלין, וב- 1897 הוסמך שם לרב. בברלין קיבל גם תואר דוקטור לפילוסופיה על מחקרו 'השפעותיו הראשונות של שפינוזה על גרמניה'.

ב- 1897-1907 היה בק רב באופן שבשלזיה העילית, ב- 1907-1912 היה רב בדיסלדורף, ואחרי-כן, עד 1942, בברלין, שבה היה גם מרצה בבית-המדרש למדעי היהדות. במלחמת-העולם הראשונה היה רב צבאי.

כבר ב- 1897 הוכיח בק את עצמאותו, כאשר נמנע, כמעט יחידי, מלתמוך ב'הצהרת רבני המחאה' (Protest Rabbiner) נגד הציונות. ב- 1905 התפרסם לראשונה כחוקר מקורי בספרו 'מהות היהדות' (Das Wesen des Judentums), תשובה לספרו של התיאולוג הפרוטסטנטי אדולף פון הרנק 'מהות הנצרות' (Das Wesen des Christentums). מאז פירסם מאמרים רבים, במיוחד על תקופת הבית השני.

ב- 1922 נבחר בק ליושב-ראש 'האגודה הכללית של רבני גרמניה', ב- 1924 וב- 1927 – לנשיאה הגדול של לשכת 'בני ברית' בגרמניה, לחבר הוועד של 'האגודה המרכזית של האזרחים הגרמנים בני הדת היהודית' ולנשיא אגודת 'עזרה'. ב- 1920 הצטרף בק כ'לא ציוני' להנהלת קרן היסוד, ב- 1926 – לוועד למען ארץ-ישראל, וב- 1929 – לסוכנות היהודית המורחבת.

ב- 1933, כאשר נוסדה הנציגות הארצית של יהודי גרמניה, הסכימו יוזמיה לבחור את בק לנשיאה. בתפקיד זה היה עליו לשמור על אחדותה של יהדות גרמניה מבית ועל 'יצוגה האחיד מחוץ, פעמיים נאסר בק בידי הגסטפו, אך שוחרר והוחזר לתפקידו. גם כשהחמיר מצבם של יהודי גרמניה ונשקפה סכנה לבטחונם, סירב בק לנצל את אפשרות היציאה מגרמניה והוסיף לעמוד בראש הנהגת 'הנציגות', שם- 1939 היתה ל'התאחדות הארצית של היהודים בגרמניה'

(Reichsvereinigung der Juden in Deutschland) ופעלה עד לחיסולה ביוני 1943 בפיקוח ה'משרד הראשי לביטחון הרייך'. בתחילת 1943 נשלח בק לגטו טרזינשטט, וגם שם היה חבר 'מועצת הזקנים של היהודים'. תרומתו החשובה ביותר לחיי הגטו היתה בדרשותיו ובהרצאותיו, שבהן חיזק את רוח יושביו. ואולם, הדעות חלוקות ביחס להחלטתו לשמור בסוד את המידע שהגיע אליו בהיותו בגטו אודות גורל המגורשים לאושוויץ.

אחרי שחרור הגטו וחיסולו ב- 1945 השתקע בק בלונדון והקדיש עצמו לפעילות ציבור כנשיא 'המועצה של יהודים מגרמניה' (Council for Jews from Germany), ולהוראה ולמחקר במסגרת מוסדות השכלה גבוהים יהודיים בבריטניה ובארצות-הברית.

עם המוסדות המנציחים את שמו נמנים בית-המדרש לרבנים פרוגרסיביים בלונדון, מכון ליאו בק בירושלים, בלונדון ובניו-יורק (ראה מרכזי תעוד), ובית-ספר תיכון על שמו בחיפה.